

DOHA

– KOHTI GLOBAALIA ILMASTOSOPIMUSTA

YMPÄRISTÖ- JA KEHITYSJÄRJESTÖJEN KESKEISET
TAVOITTEET YK:N ILMASTOKOKOUKSELLE

MRIPHOTO / ISTOCK

Maailmanlaajuisen ilmastopimuksen lähtölaskenta on alkanut. Järjestyksessään 18. ilmasto-neuvottelut käydään marrasjoulukuun vaihteessa Dohassa, Qatarissa. Neuvotteluihin osapuolet saattelee ilmastoennätysten vuosi: arktinen jääpeite on kutistunut historiallisen pieneksi, kuivusjaksot enteilevät maailmanlaajuisia ruokakriisiä ja myrskyt koettelevat ihmisiä ympäri maailmaa.

Kioton pöytäkirja – porsaanreiät tukittava

Lyhyen aikavälin päästövähennystavoitteet tulee sitoa osaksi Kioton toista velvoitekautta. Toinen velvoitekausi tulee saattaa voimaan 1. tammikuuta 2013 alkaen, jotta päästövähennykset jatkuvat keskeytyksettä. Vähennystavoitteet tulee asettaa parhaan saatavilla olevan ilmastotieteen vaatimalle tasolle.

Samalla on ehkäistävä ensimmäiseltä velvoitekaudelta ylijääneiden päästöyksiköiden (AAU) siirtäminen toiselle velvoitekaudelle. Ylijäämän siirto laskisi merkittävästi päästöyksiköiden jo valmiiksi alhaista hintaa, mikä heikentäisi päästökaupan ohjausvaikutusta. Lisäksi siirto veisi pohjan päästövähennystavoitteen uskottavuudelta, kun arviolta 13 gigatonnin edestä päästöoikeuksia – kolme kertaa EU:n vuosipäästöjen verran – siirtyisi seuraavalle velvoitekaudelle.

SUOMEN TULEE

- ▶ uudistaa osana EU:ta Durbanin COP17-kokouksessa annettu sitoumus Kioton pöytäkirjan toisen velvoitekauden hyväksymisestä
- ▶ vastustaa päästöoikeuksien (AAU) ylijäämän siirtoa Kioton pöytäkirjan toiselle velvoitekaudelle sekä muita pöytäkirjaa heikentäviä porsaanreikiä

Globaali sopimus vauhdilla valmisteluun

Doha on tärkeä virstanpylväs kohti maailmanlaajuisia, oikeudenmukaisia, kunnianhimoista ja sitovaa ilmastososopimusta, joka on lyötävä lukkoon viimeistään vuonna 2015. Sopimuksen neuvottelumandaatista ja -aikataulusta on päätettävä Dohassa. Neuvotteluiden ja ilmastososopimuksen pohjana tulee olla ilmasto-oikeudenmukaisuus, yhteisen mutta eriytetyn vastuun periaate sekä vauraiden maiden historiallinen vastuu ilmastopäästöistä.

Durbanin ilmastokokouksessa vuonna 2011 sovittiin, että tuleva sopimus velvoittaa kaikkia osapuolia vähentämään päästöjään. Kaikkien maiden tulee laatia päästöjen vähentämiseen tai vähähiiliseen kehitykseen tähtäävä strategia. Rikkaiden maiden on laadittava myös mitattavat tavoitteet. Päästövähennykset on toteutettava myös oikeudenmukaisesti.

Köyhillä mailla ja ihmisillä on oikeus kehitykseen, minkä vuoksi eri maaryhmien vastuista neuvoteltaessa on otettava huomioon niiden historialliset ja nykyiset päästöt sekä mahdollisuudet päästöjen vähentämiseen. Köyhimpien kehitysmaiden päästövähennykset tulee ensisijaisesti kattaa kansainvälisen ilmastorahoituksen tuella. Erityisesti köyhimmissä ja haavoittuvimmissa maissa ilmastotoimien tulee painottua ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutumiseen.

SUOMEN TULEE

- ▶ vaatia, että tuleva, laillisesti sitova ilmastososopimus perustuu yhteisen mutta eriytetyn vastuun periaatteelle
- ▶ kannustaa EU:ta sopimaan Dohassa Durbanin toimintaohjelman neuvottelumandaatista, aikataulusta ja välitaivoitteista, jotka johtavat globaalin sopimuksen voi maantuloon viimeistään vuonna 2020
- ▶ tukea kansalaisyhteiskuntien ja heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien vahvaa edustusta ja kuulemista neuvotteluissa.

Globaalit päästöt käännettävä laskuun

Valtiot ovat sitoutuneet ilmastomuutoksen rajoittamiseen alle kahden asteen. Nykyiset päästövähennystavoitteet ovat tähän nähden riittämättömiä. Ilmastotoimilla on kiire, sillä ilmastomuutos on jo käynnissä. Osana EU:ta Suomi voi edistää Dohassa suunnitelmaa, jolla kuulu nykyisten päästövähennyssitoumusten ja tieteen osoittaman vähennystarpeen välillä kurotaan umpeen. Turvallisesta päästövähennysurasta on sovittava viipymättä, jotta maailmanlaajuiset päästöt saadaan käännettyä laskuun vuoteen 2015 mennessä.

SUOMEN TULEE

- ▶ ajaa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ilmastotieteen perustuvia ja oikeudenmukaisia päästövähennystavoitteita, jotka rajaavat lämpötilan nousun 1,5 astee seen
- ▶ tukea EU:n päästövähennystavoitteen nostamista vähintään 30 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä ja sitoutua vähentämään kotimaisia päästöjä vähintään 40 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä.
- ▶ tukea yhteisen mutta eriytetyn vastuun periaatteen noudattamista sovittaessa yksittäisten maiden ja maa ryhmien vastuista ilmastomuutoksen torjunnassa

Riittävä rahoitus varmistettava

Suomi ja muut teollisuusmaat ovat sitoutuneet tukemaan kehitysmaiden sopeutumista ilmastomuutoksen vaikutuksiin sekä vähähiilisten ja lopulta hiilineutraalien kehitysmallien vahvistamista. Pitkäjärteinen ja tehokas ilmastotyö kehitysmaissa vaatii aidosti uusia resursseja. Siksi ilmastorahoitusta ei saa kattaa kehitysvaroista, kuten Suomi on lyhyen aikavälin ilmastorahoituksen osalta tehnyt.

Pitkän aikavälin ilmastorahoituksen tukirankana tulee olla valtioiden virallinen budjettirahoitus. Kasvava rahoitustarve on mahdollista kattaa esimerkiksi verottamalla rahoitusmarkkinoita ja laiva- ja lentoliikennettä, sekä päästöoikeuksien huutokaupasta ja kansainvälisen veronkierron hillitsemisestä saatavilla tuloilla. Vuoden 2013 kuluessa on lisäksi uudelleenarvioitava ilmastorahoituksen tason riittävyys sekä oikeudenmukainen jakautuminen niin rahoituskohteiden kuin alueiden välillä. Rahoituksen kanavoinnissa tulee huomioida erityisesti köyhimpien ja haavoittuvimpien ihmisryhmien oikeudet ja kansalaisyhteiskunnan vaikuttamismahdollisuudet.

SUOMEN TULEE

- ▶ edistää yhteisen määritelmän luomista aidosti uudelle ilmastorahoitukselle EU:ssa ja kansainvälisesti
- ▶ tukea Dohassa lyhyen aikavälin ilmastorahoituksen kaksinkertaistamista vuosien 2013–2015 aikana, jotta 100 miljardin dollarin vuosittainen rahoitussitoumus vuoteen 2020 mennessä on mahdollista saavuttaa^{1 2}

1 Lyhyen aikavälin (2010–2012) ilmastorahoituksen tasoksi sovittiin Kööpenhaminan ilmastokokouksessa (COP15) 30 miljardia dollaria. EU:n osuus rahoituksesta oli 7,2 miljardia euroa, ja Suomen osuus 110 miljoonaa euroa.

2 Teollisuusmaat sitoutuivat Cancúnin ilmastokokouksessa vuonna 2010 rahoittamaan kehitysmaiden ilmastotoimia

- ▶ sitoutua Vihreän ilmastorahaston tukemiseen ja pääomittamiseen heti, kun rahasto on toimintakunnossa
- ▶ tukea innovatiivisten rahoitusmekanismien ripeää käyttöönottoa ja sitoutua ohjaamaan merkittävä osa kansallisista tuloista kansainväliseen ilmastorahoitukseen ja kehitysyhteistyöhön

Naisten keskeinen rooli tunnistettava

Ilmastonmuutos vaikuttaa eniten haavoittuvimpien ihmisryhmien, kuten kehitysmaiden köyhien naisten elämään. Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat eri tavalla miehiin ja naisiin, mikä lisää sukupuolten välistä epätasa-arvoa. Sopeutumiseen vaadittavat resurssit jäävät usein naisten ulottumattomiin. Silti naiset ovat avainasemassa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa, sillä he vastaavat usein esimerkiksi ruuantuotannon turvaamisesta, perheiden vesi- ja terveyshuollosta sekä energiansaannista.

Puutteelliset seksuaaliterveyspalvelut, heikko sosiaalinen asema ja koulutuksen puute nostavat perheiden lapsilukua ja sitovat naiset kotiin hoitamaan suurta lapsimäärää, mikä puolestaan estää naisia osallistumasta kodin ulkopuoliseen toimintaan ja päätöksentekoon. Näin heidän osaamisensa jää hyödyntämättä myös ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa. Siksi on tärkeää edistää tyttöjen ja naisten seksuaaliterveyttä ja -oikeuksia takaamalla heille pääsy seksuaalivalistuksen, terveyspalveluiden ja ehkäisy menetelmien piiriin.

Useat kansainväliset aloitteet ovat korostaneet naisten aseman vahvistamista päätöksenteossa ja ilmastorahoituksen hyötyjen tasapuolisemmassa jakautumisessa. Suomen korkea profiili sukupuolinäkökulman sisällyttämisessä ilmastopolitiikkaan vaatii tuekseen tekoja. Kuva edelläkävijyydestä kärsii, jollei muissa neuvottelupöydissä samanaikaisesti sitouduta riittäviin päästövähennyksiin ja ilmastorahoitukseen.

Naisten osallistuminen ilmastopäätöksenteon kaikkiin vaiheisiin on turvattava. Sukupuolinäkökulma tulee kirjata sopimustekstiin konkreettisin toimenpitein ja liittää se kaikkiin ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtäävään suunnitteluun ja toimeenpanomekanismeihin.

SUOMEN TULEE

- ▶ vahvistaa työtä naisten osallistumiseksi ilmastoneuvotteluiden päätöksentekoon ja tasa-arvonäkökulman saamiseksi mukaan sopimustekstiin.
- ▶ edistää ilmastorahoituksen hyötyjen tasapuolista jakautumista naisille ja miehille huomioiden heikoimassa asemassa olevat ryhmät, esimerkiksi kehittämällä rahoitukselle sukupuolisensitiivinen kriteeristö
- ▶ edistää ilmastopolitiikan vaikutusten arviointia sukupuolinäkökulmasta.

Lisätietoja

Hanna Hakko

suojeluasiantuntija, Suomen Luonnonsuojeluliitto
050 345 4411

Elina Hatakka

koordinaattori, Suomen 1325-verkosto
050 586 5729

Tuuli Hietaniemi

kehityspoliittinen asiantuntija, Kepa
050 317 6716

Hanna-Liisa Kangas

ilmastovastaava, WWF Suomi
045 631 8353

Susanna Kari

ilmastonmuutosasiantuntija, Kirkon Ulkomaanapu
050 326 3487

Jenni Kauppila

koordinaattori, Kansalaisten Maailmannäyttämö
050 522 6241

Kaisa-Reeta Koskinen

energiavastaava, Greenpeace Nordic
040 764 1012

Rilli Lappalainen

pääsihteeri, Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry,
050 5613456

Laura Meller

ilmastokampanjavastaava, Maan ystävät
044 537 7193

Elina Multanen

toiminnanjohtaja, Suomen UN Women
040 578 1165

Anne Pönni

varatoiminnanjohtaja, Suomen World Vision
050 366 1707

Teemu Sokka

ohjelmakoordinaattori, Solidaarisuus
050 522 2354

Leo Stranius

pääsihteeri, Luonto-Liitto
040 754 7371

Hilkka Vuorenmaa

kehityspoliittikan koordinaattori, väestöliitto
050 535 13791

¹ Suomen World Vision allekirjoittaa tavoitteista kappaleen ”Naisten keskeinen rooli tunnistettava”.

